

PODOBENSTVÍ O ROZSÉVA?I

Převod materiálu

Jiří Bureš

Přadí v lekci

17

Žalm 143,8 – Ohlas mi zrána své milosrdenství, neboť doufám v tebe. Dej mi poznat cestu, po níž mám jít, neboť k tobě pozvedám svou duši.

Liturgické čtení-L 8,4-8

Klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti

-mluvil k nim: „neužil je“ tedy vznešený Teofile, jako je tomu u Marka (4,1-20). Mluvil (též Mt 13,3) k velikému zástupu lidí, kteří za ním přicházeli z mnoha míst. A Ježíš k nim mluvil v podobenství. Podobenství je tedy jen prostředkem k tomu, co chce Ježíš říci. Učedníkům je dáno znát tajemství Božího království (v.10); oni si ho tedy skrze podobenství prohlubují. Ostatním je však tajemství Božího království skryto, proto zaslechnout „Ježíšovo učení“ znamená potkat Boží království v akci.

- podobenství: je jen prostředek; přesto nebo možná právě proto, je důležité, aby tomu co nejširší okruh posluchačů porozuměl. Semínko (či sazenice), půda, slunce a voda – to jsou atributy vzniku toho, co nám doslova roste „pod okny“. Taková je realita, všem - i tobě vznešený Teofile, má být zřejmé, o čem jde.

Děj podobenství se odehrává ve známém časovém rozpětí (setí až sklize?). Po zasetí prvních tří zrn je téměř hned možné zaznamenat ztrátu, ale u posledního si posluchač „pohlédne“ na výnos ze setby. Rozhodující je tedy čas zrání – čas, kdy nejsou zřejmé ztráty, ale výnosy.

- co se stalo při rozsévání...: Vyšel rozsévající (v.5)- rozsévající nevychází náhodou, nedopatřením, ale vychází, aby rozséval. Rozsévající rozsévá své zrna. Většinu vyprávění zabírají příklady neúspěšné setby. Na tři nevydařené pokusy o zasetí jeden úspěšný. Neutěšené skóre. Za to ale poslední příklad rozsévaného semene přineslo stonásobný (srov. Mt 13,8; Mk 4,8) užitek. Dost dobře možná pro to, vznešený Teofile, že semeno nedopadlo pouze na dobrou zemi, ale zaseto se též i uvnitř.

- Kdo má uši k slyšení, slyš: přirozeně, že má každý uši a většinou s nimi i dobře slyší (též L 14,35). Ježíš v podobenství promlouval k masám, ale přitom záleží na jednotlivci. Jak s podobenstvím naloží, jak ho přijme. Každý z toho má tolik, kolik uslyšel. A co jsi slyšel ty, vznešený Teofile?

ÚSKALÍ TEXTU:

- **podobenství:** nepředstavuje pouze jakousi ‚užební pomůcku‘ (jako je ilustrace atd.), nýbrž svébytný způsob zvěstování. Ježíš neužívá podobenství především z ‚pedagogických důvodů‘, aby názorně předvedl, co a kdo a jak co je kde v Božím království. Ježíš chce posluchačům přiblížit blízkost Božího království, tak jak tuto blízkost zažívali skrze jeho znamení a mocné činy.

- užití **výkladu** podobenství (8, 11-18) si žádá další zvláštní ‚textové‘ pozornosti a komplikuje podobenství samo v odlišných základních dřezech.

- **pokřtění, konfirmovaní, vřící i členové církve** nejsou s tímto podobenstvím ‚za vodou‘. Apriori jim tímto nepřínáleží podoba posledního zrna. Nejde o to jednou uslyšet slovo či se pro něj jednou rozhodnout. Boží království nemá konce (Lk 1,33).

POMŮCKY:

Zpěvníky, bible, Pracovní listy – Evangelia, 1.11 (Z. Šorm nakl. Eman); obrázek rozséváče z BTS; postava žlovka (viz. bod Podněty pro rozhovor);

MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

Pro mladší školní věk:

Nakreslete (nebo najděte) jednotlivé fáze růstu nějakého semene (semínko, semínko s klíčkem, stvol – u něj hož není jasné, co z toho vyroste, obilíke žni). Předložte je před dětmi tak, aby každá fáze byla na zvláštním papíře. Pak je požádejte, aby rostlinku na obrázcích srovnaly tak, jak podle nich roste. Při společné kontrole pak s nimi hovořte o tom, co je pro takovou rostlinku v té které fázi důležité, aby vyrostla.

Na začátku vyprávění můžete použít obrázek rozséváče v BTS, str.101, na kterém je dobře vidět obvyklý způsob tehdejšího setí.

Pro starší školní věk:

Rozepište (namalujte) v heslech na kartičky, co všechno potřebujeme, abychom si vzájemně naslouchali, a zahrňte tam i taková, která k tomu nepotřebujeme (ucho, otevřené srdce, pohled z očí do očí, patřičná vzdálenost, sympatie, dobré požití, oblečení, in, vlastní hrdost, společné zájmy). Nechte děti, aby samy roztřídily hesla podle toho, jak jsou pro ně důležité k tomu, aby jeden druhému naslouchali. Při třídění se jich ptejte, proč ‚tohle‘ zrovna (ne)vybraly, proč je to (ne)důležité?

OSNOVY VYPRÁVNÍ:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Osnova k podobenství vychází z toho, že se děti nejprve soustředí na to, co je jim známo (viz.motivace)a z jejich světa. Na to přímo navazuje podobenství; rozsévání a růst se tak rozvine v příběh. A poté se můžeme spolu s dětmi ptát, co tímto podobenstvím chtěl Ježíš posluchačům říct a co si z toho můžeme odnést my.

I. Motivace (viz. bod 5)

II. Rozséváč rozsévá zrno, ale ne všude se semeno ujímá

III. Lidé pŕicházejí za Ježíšem, aby mu naslouchali

IV. Ježíš rozsévá slovo, ale ne každý ho slyší

b) poznámky a osnova pro starší školní vŕk:

Osnova k podobenství se odvíjí od toho, že se dŕti nejprve sami pozastaví nad tím, co je pro nŕ důležité v naslouchání druhému a navzájem si své názory konfrontují (viz. motivace). ŕíká Ježíš nŕco k tomuto tématu, když vypráví podobenství o rozsévání? – Ve vyprávění pak neopomeŕte dŕtem zdŕraznit ŕas, jež je nutný pro odhalení výnosu setby. Vzniká tím most, který podtrhuje dŕležitost rŕstu a zraní jejich správného rozhodování.

I. Motivace

II. Lidé pŕicházejí za Ježíšem, aby mu naslouchali

III. Rozsévá? rozsévá a brzy je vidŕt, které zrno se neujalo

IV. Ježíš vypráví; Boží slovo je pŕijímáno rŕznŕ

V. Slyšet podobenství znamená rozhodovat se pro Boží království a uzŕít jeho blízkost

VYPRÁVNÍ

ŕásti oznaŕené „A“ jsou urŕeny pro mladší, ŕásti „B“ pro starší, „AB“ pro obŕ vŕkové skupiny.

I. (A) JAKO KDYŔ ZASEJEME SEMENO

Co se stane, když zasadím semínko? (UŔ jste to zkusili?) Jsem zvŕdavý, co vyroste. A kdy uŔ to koneŕnŕ bude. Jenže ono si to roste, jak chce. Musím poŕkat a být trŕlivý. Nechat semínko, aby tam vevnitŕ pracovalo. A ono vyroste a pŕinese mi kvŕt nebo ovoce.

Právŕ tak je to, když Bŕh osloví ŕlovŕka. Hned se to neprojeví. Chce to ŕas a trŕlivost. Nepustit to z hlavy a ze srdce. A pak, až pŕijde správný ŕas, Boží slovo pŕinese užitek. Jaký? Tŕeba se nauŕíme odpustit. Nebo dŕkovat Bohu za dobré vŕci. Nebo zaŕneme dŕlat jiné dobré vŕci.

I. (B) ZKLAMANÝ TEOFIL...

Lukáš si toho nemohl nevšimnout: Jeho hostitel mŕl na ŕele výraznou vrásku. „Copak, vznešený Teofil? Stalo se nŕco?“ zeptal se a rozhlédl se okolo. Vše se tu zdálo být v poŕádku, i služebná uŔ tiše sedŕla na obvyklém místŕ v koutŕ, dychtivá slyšet vyprávění z Lukášova svitku.

„Nic,“ na to Teofil, ale díval se jinam. „Pŕedŕítej.“ Lukáš tedy usedl, rozvinul svitek a zaŕal ŕíst: „Lidé se k Ježíšovi scházeli ve velkých zástupech a pŕicházeli z mnoha mŕst. A mluvil k nim...“ (L 8,4).

„No, a to je práv? to!“ vyskočil náhle Teofil. „Zástupy! Kde se objevil Ježíš, tam se sbíhaly zástupy lidí. Byli zvídaví, chtěli uzdravit, chtěli ho slyšet. A kde jsou ty zástupy dnes?“

Lukáš překvapen? poposedl. Takhle rozrušeného Teofila ještě neviděl. „No tak... třeba te? o Vánocích p?išla do kostela spousta lidí.“

„A p?esn? o tom mluvím, Lukáši. Potkal jsem o Vánocích v kostele n?které své p?átele. Byli tam poprvé. Jenže když jsme se druhý den bavili, řekl mi jeden: ‚Já tam jdu kv?li atmosféře.‘ A druhý: ‚To je takový vánoční zvyk.‘ A t?etí se mi dokonce posmíval, že v?ím!“ - Bylo to venku. Teofil se trochu uklidnil. Znovu usedl. „Za Ježíšem chodily zástupy. Dnes chodí zástupy leda do supermarketu, na stadión, nebo na koncert. K?es?an? je málo. Nic nedokážeme, nic nezm?níme.“

II. (B) ZÍSKÁME DAVY?

Na Lukášov? tváři se objevil mírný úsm?v. „Vznešený Teofile, nejsi sám, koho to trápí. Vlastn? jsem o tom chtěl dnes p?ed?ítat z evangelia. Ale nejd?ív mám pro tebe jednu otázku: Viděl jsi n?kdy, jak se chovají lidé ve velkém množství, v davu?

„Mockrát. N?kdo n?co vyk?ikne a všichni to za?nou skandovat. N?kdo se za?ne prát a všichni se p?idají. Zástup lidí je jako jedno velké divoké zvíře.“

„Máš pravdu, Teofile - a p?esto se najdou lidé, kte?í dokážou s davem hýbat, jak cht?jí. T?eba televizní moderáto?i, hv?zdy nebo politikové. Dokážou mluvit, aby vzbudili nadšení nebo nenávist davu.“

„Já vím. U?ili m? v hodinách rétoriky, jak se to d?lá. Hodn? efektních (p?sobivých) slov. A chválit je, ?íkat jim to, co cht?jí slyšet. Vyhrožovat nep?átel?m a zrádc?m.“ Teofil se zarazil. „Ale takhle p?ece Ježíš k zástup?m nemluvil.“

III. (AB) JEŽÍŠ MLUVIL K ZÁSTUP?M; BOŽÍ SLOVO JE P?IJÍMÁNO R?ZN?

Máš pravdu, vznešený Teofile. Za Ježíšem p?icházely davy, ale on je nechválil. Necht?l se líbit všem. Mluvil pravdiv? o Bohu i o lidech. A ?íkal i nep?íjemné v?ci: že bohatí mají rozdat sv?j majetek chudým, a nep?átele že máme milovat. Že nemáme žít pro sebe, ale pro druhé.

A jak to ti lidé p?ijímali? R?zn?. Zástup se rozd?lil.

N?koho se ta ?e? v?bec nedotkla. Jedním uchem tam a druhým ven.

N?kdo byl nadšený. Hned zítra všechno zm?ním, ?íkal. Hned zítra. Ale nic neud?lal.

N?kdo s Ježíšem úpln? souhlasil. Jenže jiné v?ci byly pro n?j d?ležit?jší. A tak to nechal být.

A n?kdo Ježíšovo slovo p?íjal, vzal si je k srdci a dal mu prostor. Dal mu p?ednost p?ed ostatními v?cmi.

IV. (AB) ROZSÉVA? ROZSÉVÁ A BRZY JE VID?T, KTERÉ ZRNO SE NEUJALO

Lukáš za?al znovu ?íst (s nejstaršími spole?n? ?íst L 8,4-8, mladším vypráv?t):

Vyšel ?lov?k na pole sít obilí. Bral semena plnou hrstí a rozhazoval je.

Některá zrnka padla na cestu. Neužala se. Lidé, kteří po cestě chodili, zrnka rozšlapali. A zbytek sezobali ptáci. Žádná úroda.

Jiná semena padla na skalnatou zem. Přes tam byla prohrátá, a tak semínka velmi rychle zakořenila a rostla. Ale kořeny byly mělké a rostliny neměly vodu. Rychle vyrostly, rychle uschly. Žádná úroda.

Jiná zrnka padla doprostřed trní. Rostly dobře. Ale trní rostlo spolu s nimi, bylo silnější, zastínilo je a udusilo. Žádná úroda.

Některá semena padla do dobré země. Rostliny zakořenily do hloubky, vyrostly. A na každém klásku dozrálo mnoho nových zrn. Urodilo se!

(Pro menší je možno spojit vyprávění o rozsevu s postupným vybarvováním pracovního listu – každý typ rostlinky odpovídá některým z posluchačů Ježíše.)

V. (B) MÁ TO CENU?

„Vždyť jsem to říkal,“ zvolal Teofil, „tak málo lidí opravdu naslouchá evangeliu. A stejně je to v tom Ježíšově vyprávění. Ti semena padnou vedle a jenom jedno se ujme. 3:1 - kdežto je málo. Nemá to cenu.“

„Prosím za prominutí, pane, ale je vidět, že nemáte zkušenosti s prací na poli,“ ozvala se z kouta služebná, která jindy bývala zticha. Překvapen se otočil. „Když se seje, vždycky se spousta semínek neujme. Ale člověk musí rozsevat a moc se neohlížet, kam to padne. Když vyroste to dobré, všechno se vám vynahradí. Vždyť to řekl i tuhle pan Lukáš v podobenství. Ten, kdo Ježíše slyší, přinese stonásobný užitek.“

Pán domu vypadal překvapen. „Stonásobný užitek?“ Zamyslel se dlouze. „To vlastně nějaké malé ztráty nevadí. Jistě, je jich škoda, ale i tak je užitek veliký. Ano! Když to nevzdáme. Nepořítat a šířit Ježíšovo slovo – to není špatná rada! - Poslouchej Lukáši, teď si říkám, že by možná stálo za to, abych se těch svých přátel ještě přeptal. Teď v nich něco z té vánoční zvěsti uvízlo. Stačila by troška. Stonásobný užitek... Myslel jsi to takhle, když jsi to psal?“

Ale Lukáš neřekl nic; na jeho tváři byl zase ten mírný, trochu záhadný úsměv.

MODLITBA

Pane Bože, dej ať slyšíme, co nám říkáš. Ať slyšíme, když nás chceš potěšit, ať slyšíme, když nás napomínáš. Ať uchováváme tvé slovo ve svém srdci. Věříme, že ono vyroste a bude k dobrému nám i ostatním lidem. Amen

PODNĚTY PRO ROZHOVOR, DRAMATICKÉ ZPRACOVÁNÍ, HRY:

- s mladšími dětmi si můžete zazpívat písničku „Říčku, říčku“ a přitom napodobovat jednotlivé fáze růstu, žně a konzumace máku.

- porovnejte se staršími dětmi podobenství o rozsevu u Lukáše s podobenstvím u Marka (4,1-9) a u Matouše (13,1-9). Najdete rozdíly? shody, která podobenství se navzájem víc podobají? Výsledky můžete zaznamenat v heslech a vyvěsit.

- na?rtn?te postavu ?lov?ka (bu? jednu velkou nebo pro každého malou) s obzvlášť dlouhým trupem. Pak postavu vyst?ihn?te a do trupu vodorovn? nakreslete ?ádky, tak aby se na každý ?ádek vešlo heslo. Požádejte d?ti, a? vepisují (spole?n? nebo každý do svého) do ?ádk? to, co je podle nich pro ?lov?ka d?ležité, aby naslouchal (postavu-i?ky si mohou i vybarvit). Pak postavu(i?ky) slo?te podle ?ádk? do leporela tak, aby nic z toho d?tmi vepsaného nebylo vid?t: Takto vypadá ?lov?k (Jana, Ond?ej, Tomáš,...). Pak postavu(i?ky) rozev?ete: A takto ?lov?k (Jana, Ond?ej, Tomáš,...) vyroste, když dokáže naslouchat.

- Už jste n?kdy n?co sami sázeli ?i seli? Ujalo se všechno? T?šili jste se na úrodu? Zdálo se vám, že na ni musíte dlouho ?ekat?

- s d?tmi si m?žete namalovat kalendář a k jednotlivým m?síc?m pak p?i?adit fáze r?stu semene (p?íprava p?dy, setí, hnojení, r?st, že?).

Odkaz na pracovní list

[17 Podobenství o rozsévá?i](#)

Odkaz na píse?

[D?m na písku postavený, lampa, která zhasíná](#)

[Jdou, stále jdou se zprávou \(SV115\)](#)

[Dál, p?ece nejdete sami](#)

[Rozsévá? \(BTS59\)](#)

[Temnou divnou mlhou bloudím sem a tam](#)

[Z?sta? s námi, Pane, když se stmívá](#)

[Nás zavolal jsi, Pane \(BTS47\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 8,4–18](#)